

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana (jud: V. Martînenco)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, V. Sîrbu, V. Mihaila)

DECIZIE

05 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Oleg Sternioală
Victor Burduh
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Rodica Cliciuc,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Rodica Cliciuc împotriva Angelei Chiprian și Primăriei com. Budești cu privire la declararea nulității parțiale a testamentului, certificatului cu privire la moștenire, constatarea acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului la moștenire, recunoașterea dreptului de proprietate și declararea nulității contractului de donație,

împotriva încheierii din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost restituită Rodicăi Cliciuc cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 11 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana

c o n s t a t ă :

La 10 iulie 2017, Rodica Cliciuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Angelei Chiprian și Primăriei com. Budești și a solicitat declararea nulității parțiale a testamentului nr. 12 din 21 februarie 2003 și certificatului cu privire la moștenirea testamentară nr. 2544 din 17 februarie 2011; constatarea acceptării succesiunii; recunoașterea dreptului la moștenire; recunoașterea dreptului de proprietate și declararea nulității parțiale a contractului de donație nr. 19517 din 13 decembrie 2012.

Prin hotărârea din 11 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana acțiunea a fost respinsă ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție, în partea ce ține de pretențiile privind declararea nulității parțiale a testamentului nr. 12 din 21 februarie 2003 și certificatului cu privire la moștenirea testamentară nr. 2544 din 17 februarie 2011; a fost respinsă ca neîntemeiată în partea ce ține pretențiile privind constatarea acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului la moștenire, recunoașterea dreptului de proprietate și declararea nulității contractului de donație nr. 19517 din 13 decembrie 2012.

La 18 octombrie 2018, Rodica Cliciuc a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, invocând dezacordul cu hotărârea pronunțată.

Concomitent, a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

Prin încheierea din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respinsă cererea Rodicăi Cliciuc privind scutirea de la plata taxei de stat, nu a fost dat curs cererii de apel, fiindu-i acordat apelantei termen pentru lichidarea neajunsurilor și anume, pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 6 750,00 de lei până la 11 decembrie 2018. Totodată a fost adus la cunoștința apelantei, că în caz dacă nu vor fi lichidate neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită.

La 10 decembrie 2018, Rodica Cliciuc a declarat recurs împotriva încheierii din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 06 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost restituit recursul declarat de Rodica Cliciuc împotriva încheierii din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 13 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost acordat termen suplimentar apelantei Rodica Cliciuc pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 6 750 de lei, până la 26 februarie 2019. Totodată a fost explicat apelantei că în caz dacă aceasta nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost restituită apelantei Rodica Cliciuc cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 11 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

La 12 martie 2019, Rodica Cliciuc a declarat recurs împotriva încheierii din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului a indicat că consideră neîntemeiată încheierea instanței de apel, prin care a fost restituită cererea de apel, în cazul în care cererea de apel conține motivele de fapt și de drept.

Totodată, recurenta a menționat că urmează a fi scutită de la plata taxei de stat la depunerea apelului, pentru a nu-i fi îngrădit accesul la justiție.

A mai specificat că nu dispune de mijloace bănești pentru a achita plata taxei de stat, deoarece nu poate să activeze în câmpul muncii din motiv de boală și anume, datorită faptului că se află la evidența medicului XXXXX.

Rodica Cliciuc a solicitat casarea încheierii din 27 februarie 2019 a instanței de apel, pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie scutită de la plata taxei de stat cu trimiterea cauzei instanței de apel pentru judecarea apelului în fond.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 27 februarie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copieii încheierii prin scrisoarea de însoțire din 04 martie 2019 (f.d. 158), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia de către participanții la proces.

Astfel, recursul declarat la 11 martie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Examinând recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și pasibil de a fi admis din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. c) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, soluționând prin decizie problema respectivă.

Materialele cauzei denotă că la 18 octombrie 2018, Rodica Cliciuc a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, invocând dezacordul cu hotărârea pronunțată, concomitent solicitând scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 28 noiembrie 2018 a respins cererea Rodicăi Cliciuc cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și nu a dat curs cererii de apel, fiindu-i acordat apelantei termen pentru lichidarea neajunsurilor și anume, pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 6 750,00 de lei până la 11 decembrie 2018.

La 10 decembrie 2018, Rodica Cliciuc a declarat recurs împotriva încheierii din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 06 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție a fost restituit recursul declarat de Rodica Cliciuc împotriva încheierii din 28 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

Instanța de apel prin încheierea din 13 februarie 2019 a acordat termen suplimentar apelantei Rodica Cliciuc pentru prezentarea dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 6 750 de lei, până la 26 februarie 2019.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost restituită apelantei Rodica Cliciuc cererea de apel depusă împotriva hotărârii din 11 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

Verificând legalitatea încheierii contestate, instanța de recurs consideră concluzia instanței de apel ca neîntemeiată din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 83 alin. (1) Cod de procedură civilă, taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a cauzei civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar.

În corespundere cu alin. (2) al aceluiași articol, în acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat.

Totodată, conform art. 3, alin. (1), lit. j) din Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 03 decembrie 1992, pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești cuantumul taxei de stat constituie 75 % din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată, sau altei cereri (plângeri), iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial - 75% din taxa calculată din suma contestată.

Astfel, o condiție necesară pentru admiterea spre examinare a cererii de apel reprezintă plata taxei de stat, dovada căreia conform art. 365 alin. (4) Cod de procedură civilă se anexează la cererea de apel.

Or, în conformitate cu art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Subsidiar, în conformitate cu art. 4, alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 03 decembrie 1992, în cazurile prevăzute de lege, la cerere, judecătorul sau

instanța judecătorească, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, este în drept să elibereze, complet sau parțial, de plata taxei de stat persoanele fizice și juridice, precum și să eșaloneze sau să amâne achitarea taxei de stat.

Din sensul normelor precitate rezultă că instanța de judecată, în vederea neîngrădirii dreptului părților privind accesul liber la justiție, la cerere, poate scuti persoana fizică sau juridică de plata taxei de stat, în urma justificării situației materiale a acesteia. Scutirea poate fi totală sau parțială, apreciindu-se în dependență de cerere și de dovezile prezentate.

În cererea de scutire a persoanei fizice se vor expune circumstanțele care justifică solicitarea și vor fi anexate actele confirmative ale acestor circumstanțe (avizul Comisiei pentru protecție socială, certificat despre mărimea salariului, pensiei sau a altor venituri; existența la întreținere a copiilor minori sau a altor persoane, dovada lipsei conturilor bancare etc.).

La caz, apelanta Rodica Cliciuc a solicitat scutirea de la plata taxei de stat din considerentul imposibilității achitării acesteia ca consecință a stării financiare dificile.

Astfel, Colegiul consideră întemeiat argumentul recurente prin care a indicat că nu dispune de mijloace bănești pentru a achita plata taxei de stat, deoarece nu poate munci din motiv de boală, aflându-se la evidența medicului XXXXX, fapt confirmat prin documentația medicală corespunzătoare (f.d. 136).

Ori, în speță, reținând că starea de sănătate a apelantei nu-i permite să muncească se denotă cert că taxa de stat este excesivă în comparație cu veniturile acestea.

În această ordine de idei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că instanța de apel la examinarea cererii de scutire de la plata taxei de stat nu a efectuat o examinare adecvată a capacității apelantei de a plăti taxa de stat, iar admiterea unei astfel de ipoteze în sensul obligării acesteia la plata taxei de stat ar reprezenta o limitare a dreptului său de acces la instanță.

Nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că apelanta nu a prezentat probe care să ateste situația financiară dificilă, în cazul în care materialele cauzei denotă contrariul.

În acest sens, instanța de recurs consideră că cererea recurente Rodica Cliciuc cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel urmează a fi admisă prin prisma art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Totodată, instanța de recurs reține că art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil, iar factorul financiar, respectiv incapacitatea de a achita o taxă de stat, nu poate servi ca motiv de a nu recurge la această cale de atac.

De altfel, instanța europeană a relatat în practica sa constantă că dreptul la o instanță nu este absolut.

În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen nu exclude niciodată ipoteză că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unei restricții de natură financiară în accesul unei persoane la o instanță (Tolstoy -Miloslavsky împotriva Regatului Unit), dar această restricție se

impune a fi una justificată, generată de situația celui ce recurge la calea de atac, dar și conformă normelor care guvernează accesul la justiție.

Deci, impunerea achitării taxei de stat în condițiile în care norma legală și situația contestatarului prevede posibilitatea scutirii de la achitarea taxei de stat, ar restricționa nejustificat accesul la justiție.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat aprecierea arbitrară a probelor de către instanța de apel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Rodica Cliciuc, a casa încheierea din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a emite o nouă decizie sub formă de încheiere de admitere a cererii de scutire de la plata taxei de stat cu trimiterea cauzei instanței de apel pentru judecarea apelului.

În conformitate cu art. 427, lit. c), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Rodica Cliciuc.

Se casează încheierea din 27 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Rodica Cliciuc împotriva Angelei Chiprian și Primăriei com. Budești cu privire la declararea nulității parțiale a testamentului, certificatului cu privire la moștenire, constatarea acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului la moștenire, recunoașterea dreptului de proprietate și declararea nulității contractului de donație, și se emite o nouă decizie sub formă de încheiere prin care:

Se admite cererea Rodicăi Cliciuc cu privire la scutirea de la plata taxei de stat pentru depunerea cererii de apel.

Se scutește Rodica Cliciuc de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 11 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana.

Se remite cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Rodica Cliciuc împotriva Angelei Chiprian și Primăriei com. Budești cu privire la declararea nulității parțiale a testamentului, certificatului cu privire la moștenire, constatarea acceptării succesiunii, recunoașterea dreptului la moștenire, recunoașterea dreptului de proprietate și declararea nulității contractului de donație, la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecători

Victor Burduh

Galina Stratulat